

Materiál pro přípravu
dětí, mládeže a manželů (rodin)
na Národní pout' rodin
ve Žďáru nad Sázavou
v sobotu 30. 8. 2014

Katecheze pro manžele (rodiny)

Témata:

- 1. práce a slavení*
- 2. předávání víry v rodině*
- 3. mezigenerační soudržnost*
- 4. rodina a komunita, v níž rodina žije*

Brno 2014

Připravilo Národní centrum pro rodinu.

Určeno k volnému použití.

Úvod

Rok 2014 je pro Organizaci spojených národů rokem oslav 20. výročí vyhlášení Mezinárodního roku rodiny. Před 20 lety byl k roku rodiny napsán Janem Pavlem II. Dopis rodinám. Česká biskupská konference se také připojuje k iniciativě OSN a zve rodiny na celonárodní pouť rodin, která se bude konat 30. srpna 2014 ve Žďáru nad Sázavou.

Hlavním tématem katechezí je téma posledního Světového setkání rodin v Miláně: práce a slavení. Volba dalších témat vychází z předchozích Setkání rodin i ze zmiňované výzvy OSN. Cílem katechezí není seznámit s obsahy témat, ale uvedení do modlitby.

Katecheze jsou zaměřeny na tři cílové skupiny: děti, mládež a manžele (rodiče, popř. prarodiče a vychovatele). Jejich použití zcela závislí na konkrétní situaci těch, jímž jsou určena. Přípravné katecheze pro děti a mládež najdete na webových stránkách <<http://www.narodnipoutrocin.cz>>.

Katecheze připravují nejen na pouť, ale zapadají i do pozvání papeže Františka v jeho dopise „všem rodinám“ (viz str.16). František připomíná nadcházející mimořádné valné zasedání biskupské synody „Pastorační výzvy pro rodinu v rámci evangelizace“ a následující Světové setkání rodin ve Filadelfii v září 2015.

Svatý otec vyzývá: „Modleme se tedy všichni společně, aby těmito událostmi církev vykonala opravdovou cestu rozlišování a osvojila si odpovídající pastorační prostředky, aby rodinám pomohla čelit současným výzvám ve světle a síle, vycházejících z evangelia.“

Východisko

V současné době jsou rodiče, křesťany nevyjímaje, v každodenním životě konfrontováni s často protichůdnými nároky rodinného a profesního života. Osobnímu rozhodnutí upřednostnit vztahový život v rodině velmi často konkuruje obava ze ztráty zaměstnání či potřeba kariérního růstu nebo nedostatečné finanční zabezpečení. Rodiče oprávněně vnímají nedostatek finančních prostředků, protože příjem na hlavu rodiny se dvěma dětmi dosahuje pouze 60 % příjmu bezdětného (příjem důchodce tvoří 80 % příjmu bezdětného). **Často si nedokáží konkrétně představit, v čem spočívá jejich nezastupitelná funkce v rodině při výchově dětí.**

Problém neřeší ani narůstající znalost vývojové psychologie a povědomí o potřebách dětí. Ne vždy jsou totiž potřeby dětí dávány do souvislosti s nezastupitelnou úlohou rodičů. Naopak. S rostoucím tlakem na zaměstnanost matek malých dětí sílí kampaň na podporu tvrzení o potřebnosti kolektivní péče u dětí od 18 měsíců. Trend, který je ospravedlňován stejnou praxí v západní Evropě, je v médiích nepravdivě interpretován: naše společnost nenabízí dostatečnou nabídku zkrácených pracovních úvazků a dalších flexibilních forem práce, a tím je pobyt dětí mimo rodinu nesrovnatelně delší než ve zmiňovaných státech. Ukazuje se proto, že nelze uvažovat o životě rodiny, která je nezastupitelným místem pro formaci budoucí generace, bez toho, aniž by byl reflektován v kontextu nastíněných limit.

Předkládané katecheze mají sloužit rodinám k tomu, aby v naplňování každodenních úkolů nezapomínali na velké povolání, které Jan Pavel II. vyjádřil takto: „Poklad rodiny je v církvi svěřen především svědkům: těm otcům a matkám, synům a dcerám, kteří našli prostřednictvím rodiny cestu svého lidského a křesťanského povolání, našli rozměr ‚vnitřního člověka‘ (Ef 3,16), o němž mluví apoštol, a tak dosáhli svatosti. Svatá rodina je počátkem mnoha dalších svatých rodin. Koncil připomněl, že svatost je univerzální povolání pokřtěných. V naší době, stejně jako v minulosti, nescházejí svědkové ‚evangelia rodiny‘, i když nejsou známí nebo nebyli církví prohlášeni za svaté. Rok rodiny poskytuje vhodnou příležitost k růstu vědomí o jejich existenci a o jejich velkém počtu“ (Dopis rodinám čl. 23).

Tematické zaměření katechezí

1. Práce a slavení

Nedostatek času způsobený vytížením v profesním životě rodičů současnou rodinu velmi omezuje jak v jejím výchovném působení, tak v budování vztahů mezi samotnými manželi. Východiska sociálního učení církve mohou pozitivně ovlivnit nejen postoje věřících rodin, ale přispět i k posunu v pohledu společnosti.

2. Předávání víry v rodině

Česká republika nepatří jen k zemím s nejnižší religiozitou, ale i k zemím s nejnižší znalostí základů křesťanství u samotných věřících. Úroveň znalostí se promítá i do hodnotových postojů rodičů a do očekávání, která rodiče mají od svého výchovného působení. Velmi často dochází k určité dvojkolejnosti „náboženské výchovy“ a „výchovy dítěte“. Cílem prezentace tématu je ukázat, v jakých základních aspektech spolu oba přístupy souvisí, navzájem se doplňují a podmiňují.

3. Mezigenerační soudržnost

Téma je předmětem zájmu široké veřejnosti, je zvoleno i jako dílčí téma 20. výročí Mezinárodního roku rodiny. Nejen hrozba stárnoucí Evropy, ale především přínos mezigenerační spolupráce pro vztahy v rodině i ve společnosti, ukázané na konkrétních příkladech a nabídkách center pro rodinu bude dalším tématem poutě.

4. Rodina a komunita, v níž rodina žije

Rodina potřebuje vhodné zázemí dalších rodin, s nimiž se může sdílet, kde čerpá oporu a inspiraci i konkrétní pomoc.

1. Práce a slavení

Impulz

Rodina je nezastupitelným prostředím, v němž člověk zakouší a rozvíjí svoji lidskou důstojnost. Málokdo o této skutečnosti pochybuje, ale bohužel není vždy v každodenním shonu zřejmé, že právě chvíle, které odrazují svojí všedností, jsou klíčové. Například proto, aby si dítě uvědomilo svoji jedinečnost a učilo se důvěře, která je předpokladem nejen pro utváření dalších vztahů, ale i pro přijetí daru víry.

Přítomnost stálé vztahové osoby, nejčastěji matky, v prvním roce života a přítomnost otce, který je bezpečným mostem pro vytváření vztahů k dalším lidem, i zakoušená jistota bezpodmínečného přijetí dávají základ zdravé sebeúcty a sebezpřijetí. Je zarážející, kolik dnešních mladých lidí nedokáže nacházet svoji identitu a brát na sebe odpovědnost. Jedním z důvodů je nedostatečné osobní svědectví víry rodičů a jejich umění děti doprovázet.

V rodině si dítě osvojuje nezbytné osobní ctnosti, zejména schopnost poprosit, poděkovat, žádat o odpuštění a odpouštět, ale i další společenské ctnosti jako odpovědnost za svoje jednání, pracovní návyky atd. Křesťanské poselství pro současnou situaci vyjádřil Jan Pavel II. v Laborem Exercens 10, když napsal, že rodina je „pro každého člověka první školou práce“. Práce má tak nejen morální hodnotu jako způsob vyjádření vztahu, ale je také podstatná z hlediska fungování ekonomického systému. Investice do rodinného života není soukromou volnočasovou aktivitou, ale práce na budoucnosti společnosti.

Je proto paradoxní, že se o rodině nehovoří jako o důležitém „pracovišti“, ale spíš jako o soukromé sféře, kde se tzv. tráví volný čas. Práce se odvádí pouze v profesním životě, který se často stává překážkou rodinného života. Současné dilema je řešitelné v duchu sociálního

učení církve, kdy se za práci považuje jakákoli společensky přínosná činnost. Sem především patří práce pro rodinu. Rodinný život není jen příležitostí k odpočinku, ale má sloužit k výchově zaměřené na skutečný smysl práce.

Neblahý vliv společenského nedocení práce poškozuje zvláště matky a je často prohlubován i ze strany vlastní rodiny, která svoje nepochopení vyjadřuje slovy „je jen doma“, „už půjde do práce“ atd. Takové postoje snižují sebevědomí ženy, která si neuvědomuje, čím vším mateřství obohacuje ji samotnou, a ovlivňují ženy, které se pro rozsah péče teprve rozhodují. Hovořit pouze o tom, jak významná je rodinná péče pro děti, situaci neřeší.

Rozhodnutí pro rodinný život je, jak už bylo řečeno, konfrontováno s nároky a možnostmi profesního světa. Můžeme dokonce říci, že rytmus daný prací v zaměstnání přešel do celkového hodnocení prožívaného času. Je běžné naříkat na zátěž „v práci“ a hodnotit, jak se daří „zvládat doma“. Všichni se těší na „víkendové volno“. Málokoho napadne, že by se z křesťanského pohledu spíš mělo hovořit o práci, ať v rodině či v profesi, a o slavení. Práce je projevem svobody člověka sloužícího práci Bohu a bližním. Slavení je potom prostředkem k posilování sociálních vazeb i mimo úzký rodinný kruh, časem společné radosti z práce i vzájemného sdílení. Je příležitostí projevit uznání i těm méně výkonným, je časem odpočinku a především setkání s Bohem a s církví.

Nedělní slavení je v neposlední řadě příležitostí pro rodiče, aby svým dětem umožnili podílet se na životě z víry, která jim přináší radost a nadhled.

Pro situaci české společnosti zcela platí slova encykliky *Sacramentum caritatis* 74, o smyslu odpočinku a práce:

„Je důležité, zvláště v naší době, připomenout si, že den Páně je také dnem odpočinku od práce. Velice si přejeme, aby jej i občanská společnost jako takový uznala a aby bylo možné uvolnit se od pracovních aktivit, aniž by byl za to člověk penalizován. Křesťané ovlivněni židovskou tradicí a jejím chápáním sabatu spatřovali ve dni Páně také den odpočinku od každodenní námahy. To má svůj přesný význam, protože se tím relativizuje práce, která má svůj účel v člověku, nikoli naopak: práce je pro člověka, a nikoli člověk pro práci. Je snadné vytušit, jakou ochranu to člověku přináší a jak ho to osvobozuje od případného zotročení. Jak jsem již prohlásil, práce získává prvořadý význam pro realizaci člověka a pro rozvoj společnosti, a proto je potřebné, aby se organizovala a vykonávala za plného respektování lidské důstojnosti a ve službě obecnému dobru. Zároveň je nevyhnutelné, aby se člověk nenechal prací pohlit a aby si z ní neudělal božstvo v domnění, že v ní najde poslední a definitivní smysl života. V den zasvěcený Bohu člověk pochopí smysl svého života i svých pracovních činností.“

Práce ani slavení nejsou samoučelné. Jejich společný cíl vyjádřil Benedikt XVI. na Světovém setkání rodin slovy: „Pokud bych si měl trochu představit, jak to bude v Ráji, vybavuje se mi vždycky čas mého mládí a dětství. V tomto kontextu důvěry, radosti a lásky jsme byli šťastní a myslím, že v Ráji to bude podobné jako v mém dětství. V tomto smyslu doufám, že až půjdu na ‚onen svět‘, půjdu ‚domů‘“.

K zamyšlení

Rodina zápasí s četnými problémy. Které z nich se zvláště dotýkají naší rodiny?

- Pracovní vytížení, které je na překážku času potřebného na výchovu.
- Konzumní styl života, který vytváří dojem, že vyšší materiální nároky jsou nezbytné.
- Lhostejnost, opuštěnost, nedocení práce ženy.
- Ohrožení ze strany informačních technologií a médií.

Co můžeme udělat pro zlepšení situace my, naše rodina?

Pro povzbuzení

Čeští a moravští biskupové při příležitosti VI. světového setkání rodin

„Sestry a bratři, děkujeme každému z vás, kteří přijímáte péči a starost o dobro rodiny jako dar i jako nejdůležitější úkol svého života, a také vám, kteří se za to modlíte. Žehnají vám biskupové naší vlasti.“

Z homilie Benedikta XVI. v Miláně

„Drazí manželé, životem v manželství se neobdarováváte nějakou věcí nebo činností, nýbrž celým svým životem. Vaše láska přináší plody především vám samotným, protože toužíte jeden po dobru druhého a uskutečňujete je, přičemž zakoušíte radost z přijímání i dávání. Dále je plodná ve štědrém a zodpovědném plození dětí, ve starostlivé péči o ně a v jejich pozorné a moudré výchově. A nakonec je plodná pro společnost, protože rodinný život je první a nenahraditelnou školou sociálních ctností, jako je úcta k druhým, vděčnost, důvěra, odpovědnost, solidarita, spolupráce. Drazí manželé, pečujte o své děti a ve světě ovládaném technikou jim s důvěrou a klidem předávejte důvody života a sílu víry, ukazujte jim vznešené cíle a buďte jim oporou v jejich křehkosti. Avšak také vy, děti, stále pěstujte vztah hlubokých sympatií a starostlivé péče o svoje rodiče, a také vztahy mezi sourozenci ať jsou příležitostí růstu v lásce.“

Papež František

„Křesťanská žena ve své konkrétní situaci hledá stále novou odpověď na Pánovo volání v dialogu s Bohem, ve světle Slova, v milosti svátostí. Její modlitbu vždy podporuje mateřská přítomnost Panny Marie.“

Modlitba rodin

Otče našeho Pána Ježíše Krista, Otče náš,
klaníme se Ti, neboť jsi zdrojem každého společenství.
Ochraňuj naše rodiny a provázej je svým požehnáním,
aby byly místem trvalého společenství mezi manželi,
kde rodiče s dětmi vzájemně sdílejí život v plnosti.

Obracíme se k tobě,
Stvořiteli veškeré krásy a dokonalosti.
Dej každé rodině spravedlivou a důstojnou práci,
abychom ve svých životních potřebách nestrádali
a těšili se z výsady, že můžeme být Tvými spolupracovníky
při budování světa.

Oslavujeme tě, příčino naší radosti a našeho štěstí.
Veď i naše rodiny po stezkách štěstí a pokoje,
aby už nyní zakoušely dokonalou radost,
kterou jsi nám daroval v Kristově zmrtvýchvstání.

Dej, ať se všechny naše dny, ty náročné i ty klidné,
stanou časem, v němž odhaluješ své tajemství lásky a světla,

jak nám je zjevuje Tvůj Syn Ježíš Kristus
a předává Duch Svátý, zdroj všeho života.
Tak budeme žít šťastně jako Tvá rodina
a půjdeme po cestě, jež vede k Tobě,
Bože svatý, na věky věků.
Amen.

*Modlitba k VII. světovému setkání rodin v Miláně, jehož tématem
bylo „Rodina – práce a slavení“*

2. Předávání víry v rodině

Impulz

Přáním křesťanských rodičů a vychovatelů je, aby jejich děti žily z víry v Boha. Každý, kdo se snaží o uskutečnění tohoto ideálu, poznává, že víru nelze vlastnit ani v pravém slova smyslu předat. Víra je dar. A přesto je prvořadým úkolem každého křesťana „získávat učedníky“ Ježíši Kristu (Mt 28,19), a to na základě svědectví své vlastní víry. Svědectví vytváří předpoklady pro přijetí daru víry od Boha.

Často se může zdát, že žijeme v nekřesťanském prostředí. Nejde jen o okolí, které „nechodí do kostela“ a nerespektuje vědomě Desatero. Křesťanství je cizí i důraz na výkony na úkor vztahů, nedostatečná úcta k člověku i k přírodě, upřednostňování vlastního prospěchu i uplatňování individuální svobody bez odpovědnosti za vlastní jednání. Všechny tyto vlivy způsobují, že se vytrácí smysl pro společenství.

Výchova dětí k životu s Bohem proto klade vysoké nároky na osobní víru rodičů a vychovatelů. I když se může zdát, že jde o další výchovný nárok, zkušenost ukazuje, že ve svém důsledku tento nárok výchovu zkvalitňuje. Živá víra má totiž zásadní význam pro úplnou seberealizaci (uskutečnění) člověka. Proto musí přejít výchova ke spolupráci s Bohem na všech úrovních lidské osobnosti v sebevýchovu, jejímž cílem je stát se obrazem Božím (Gn 1,27).

Církev připomíná zdroje, z nichž křesťanská rodina může žít: především milost svátosti křtu a svátosti manželství... Posláním rodiny je potom hlásat evangelium společenstvím života a lásky – ve vzájemném darování a ve velkodušném přijetí dětí.¹ Jan Pavel II. připomněl, že rodina je jedinečná formovatelka člověka, nezbytná pro opravdovou humánní ekologii (Centesimus Annus 39), jejíž je první a základní strukturou.

Intenzita, s jakou rodina může předávat evangelium (Familiaris Consortio 52), závisí na tom, v jaké míře přijímá evangelium a zraje ve víře, v tajemství lásky. Ve svém díle Láska a odpovědnost Jan Pavel II připomněl, že láska neznamená jen „být“, ale i „stávat se“. Láska se nikdy netýká jen jednotlivce, ale vždy úzce souvisí se společenstvím.

Výchova víry dítěte je současně výchovou jeho lidství (Dopis rodinám 16, Familiaris Consortio 36): k individuálnímu povolání, k životu ve společnosti, za jejíž podobu je každý spoluodpovědný.

Rodiče vychovávají ve víře především svědectvím své vlastní víry, tedy láskou. Láska se projevuje ve vztahu ke konkrétnímu člověku v určité situaci. Většina těchto situací „zvěstování Boží lásky“ se odehrává v běžném každodenním životě. Svědek (rodič, vychovatel) nemůže ovlivnit Boží rozhodnutí o daru milosti víry, ale může se snažit o srozumitelnost svého jednání, o to, aby jeho jednání oslovilo pravdivostí a láskou. Tento

---

¹ Jan Pavel II., Promluva k účastníkům IV. světového setkání rodin v Manile

postoj je postojem rodiče na celý život, a to i tehdy, když se může zdát, že dospělé děti z víry nežijí.

K zamyšlení v souvislosti s každým dítětem

- Jsme jako rodiče v našem jednání orientováni na vztahy, či na výkony?
- Známe největší přání dítěte a pokoušíme se je splnit?
- Snažíme se o bezpodmínečnou lásku a přijetí dítěte?
- Chválíme dítě za jeho jednání, které je v souladu s hodnotami, které chceme uskutečňovat?
- Umíme dítěti poděkovat?
- Jaké vytváříme doma slavnostní chvílky?
- Nebojíme se vyžadovat od dítěte poslušnost, nebojíme se vytvářet pro ně prostor ke zrání v odpovědnosti?
- Svědčíme o vlastní poslušnosti Bohu?
- V jakém souladu je naše jednání se slovy?
- Umíme odpouštět?
  - Usmírujeme se každý večer?
  - Dáváme zakusit dítěti, že se jako rodiče umíme za své špatné jednání vždy omluvit?
  - Dáváme zakusit celé rodině, že odpuštění je obnova vztahu?

Kdy je naše jednání oslovující a srozumitelné?

Pro povzbuzení

Familiaris Consortio

Čl. 21: Manželské společenství je základ, na kterém se buduje větší společenství rodiny – rodičů a dětí, bratří a sester, příbuzných a jiných spolubydlících. Toto společenství je založeno na přirozených poutech těla a krve. Přitom se **lidsky dovršuje vznikem a zráním ještě hlubších a bohatších svazků ducha**. Lásky, oduševňující mezilidské vztahy různých členů rodiny, představuje vnitřní sílu, která tvoří rodinnou jednotu a společenství a činí je živými.

Všichni členové rodiny mají, každý podle svých darů, milost a odpovědnost denně budovat společenství osob, tak aby se rodina stala „**školou plnějšiho lidství**“. To se děje starostlivou láskou k maličkým, k nemocným a starým, každodenní vzájemnou službou, sdílením dober, radostí i strastí.

Základním prvkem budování takového společenství je **výchovný dialog mezi rodiči a dětmi**, při kterém každý dává a přijímá. Láskou, úctou a poslušností vůči rodičům přispívají děti specificky a nenahraditelně k vybudování opravdu lidské a křesťanské rodiny. To jim bude ulehčeno, když budou rodiče uplatňovat svou nezadatelnou **autoritu jako skutečnou a pravou „službu“**, která má na zřeteli lidské a křesťanské blaho dětí, zejména aby skutečně získaly svobodu spojenou s odpovědností, a když si rodiče uchovají živé vědomí, že mají **v dětech ustavičný „dar“**.

Rodinné společenství se může udržet a zdokonalovat jenom s **velkým duchem sebezáporu a obětí**. Vyžaduje skutečně velkodušnou ochotu všech a každého jednotlivce k porozumění, ke snášenlivosti, k odpuštění, ke smíření. Každá rodina ví, jak slepá sebeláska, nesvornost, napětí a konflikty těžce zraňují její společenství a mnohdy je i smrtelně zasáhnou. Odtud ony mnohonásobné a rozmanité formy rozvratu v rodinném životě. Ale současně je každá rodina stále volána Bohem pokoje, aby se přesvědčila, jakou radostí je obnovující „smíření“.

obnovené společenství, znovunalezená jednota. Zvláště přijímání svátosti pokání a účast na hostině Kristova těla dává křesťanské rodině milost a odpovědnost, aby mohla překonávat všechny roztržky, přibližovat se k plné pravdě Bohem chtěného společenství, a tak odpovídat na vroucí přání Pána, „**aby všichni byli jedno**“.

Čl. 36: Musíme tedy definitivně prohlásit, že **právo a povinnost rodičů na výchovu** jsou podstatné, neboť jsou spojené s předáváním lidského života; že jsou **neodvozené a původní**, ve srovnání s výchovnou úlohou jiných osob, protože mezi rodiči a dětmi je jedinečný vztah lásky; jsou nenahraditelné a nezcižitelné, takže nemohou být plně přeneseny na jiné, ani si je jiní nemohou přisvojit.

Kromě těchto základních známek se nesmí zapomínat, že rozhodujícím prvkem, který přímo umožňuje výchovný úkol rodičů, je **otcovská a mateřská láska**. Ta nalézá v díle výchovy své dovršení jako plná a dokonalá služba životu. **Láska rodičů** je nejen pramenem, ale i **duší, a tím i normou**, která poznamenává a vede celou konkrétní výchovnou činnost a obohacuje ji hodnotami, jako je mírnost, stálost, dobrotivost, služba, nezištnost, obětavost a sebezápor, jež jsou nejvzácnějšími plody lásky.

Dopis rodinám

Čl. 16: V čem spočívá výchova? Abychom na tuto otázku mohli odpovědět, musíme si připomenout dvě základní pravdy. Za prvé, člověk je povolán k životu v **pravdě a v lásce**, a za druhé se každý člověk realizuje upřímným **sebedarováním**. To platí jak pro vychovávajícího, tak pro vychovávaného.

Rodiče jsou první a hlavní vychovatelé svých dětí a jim náleží základní kompetence také na tomto poli: jsou vychovateli, protože jsou rodiči. Sdílejí své výchovné poslání s dalšími osobami a institucemi jako církev a stát, které však stále musejí správně dodržovat **princip subsidiarity**. Z něj vyplývá oprávněnost, a dokonce povinnost poskytovat rodině pomoc, ale silnější právo rodiny a její skutečné možnosti pro něj představují vnitřní a nepřekonatelnou hranici. Proto se princip subsidiarity staví do služby rodičovské lásky, a tak vychází vstříc dobru rodiny. Rodiče totiž nejsou schopni sami uspokojit všechny požadavky celého výchovného procesu, zvláště s ohledem na vyučování a na rozsáhlý sektor socializace. Subsidiarita tak doplňuje otcovskou a mateřskou lásku a potvrzuje její základní rysy, protože všichni ostatní účastníci výchovného procesu mohou jednat jen jménem rodičů, s jejich souhlasem, a do určité míry dokonce s jejich pověřením.

Proces výchovy směřuje k **sebevýchově**, již je dosaženo tehdy, když člověk *začíná* díky odpovídající úrovni duševní a tělesné zralosti **vychovávat sám sebe**. Sebevýchova v průběhu času překonává cíle dosažené výchovným procesem, v němž je sebevýchova neustále zakořeněna. Dospívající se setkává s novými lidmi a s novými prostředími, zejména s učiteli a spolužáky, kteří mohou ovlivňovat jeho život buď v souladu s výchovou, nebo s ní mohou být v rozporu. V této etapě se dospívající do určité míry odcizuje výchově získané v rodině a vůči rodičům někdy zaujímá kritický postoj. Přesto všechno však sebevýchovný proces dítěte nebo dospívajícího nese stopy výchovného vlivu rodiny a školy. Mladý člověk zůstává niterně spjat s **kořeny své existence** i tehdy, když se mění a vydává se svým směrem.

Čl. 14: Láska, které apoštol Pavel věnoval velepisně v 1. listě Korint'ánům – láska, která je „*shovívavá*“, „*dobrosrdečná*“ a „*všechno vydrží*“ (1 Kor 13,4.7) – je jistě **láska náročná**. Ale právě v tom je její krása: v její náročnosti, která je pro člověka pravým dobrem a vyzařuje ho i na ostatní. Neboť, jak říká svatý Tomáš, základní vlastností dobra je, že se „šíří“. Láska je opravdová tehdy, když vytváří dobro lidí i společenství, když ho tvoří a dává ho ostatním. Jen ten, kdo ve jménu lásky dokáže být náročný sám k sobě, může vyžadovat lásku také od ostatních. Protože láska je náročná. Je náročná v každé lidské situaci, a ještě více vůči těm, kdo se otevírají evangeliu. Nehlásá to snad Kristus ve „svém“ přikázání? Je nutné, aby dnešní lidé objevili tuto náročnou lásku, protože v ní spočívá skutečně pevný základ rodiny, základ, který „všechno vydrží“.

Modlitba rodin

Bože, Tys nám dal Svatou rodinu jako dokonalý vzor
rodinného života prožívaného ve víře a poslušnosti Tvé vůle.
Děkujeme Ti za naši rodinu. Dej nám sílu zůstat spojeni v lásce,
dej nám velkodušnost a radost z toho, že žijeme spolu.

Prosíme Tě, Pane, aby byl tento čas časem intenzivní zkušenosti víry a růstu našich rodin.
Pomoz nám v našem poslání předávat víru, kterou jsme dostali od našich otců.
Otevři srdce našich dětí, aby v nich rostlo semeno víry, které přijaly ve křtu.
Posiluj víru naší mládeže, aby rostla v poznání Ježíše.
Zveleb lásku a věrnost ve všech manželstvích,
zvláště v těch, které procházejí obdobím utrpení nebo těžkostí.

Vylij svou milost a požehnání na všechny rodiny, zejména na ty,
které se připojují ke slavení Roku rodiny.
Žehnej našemu papeži Františkovi a dej mu moudrost a sílu.
O to Tě prosíme spojeni se svatým Josefem a Pannou Marií,
skrze našeho Pána Ježíše Krista, Tvého Syna.
Amen.

*Z modlitby rodin k V. světovému setkání ve Valencii, jehož tématem bylo
„Předávání víry v rodině“*

3. Mezigenerační soudržnost

Impulz

Mezigenerační soudržnost je jedním z témat, které bylo vybráno Organizací spojených národů pro oslavy 20. výročí Mezinárodního roku rodiny. Častá vysvětlení, proč je mezigeneračnímu soužití věnována taková pozornost, se soustřeďují na obavy z nedostatečného počtu nově narozených dětí a s tím spojeného nebezpečí zhroucení důchodového systému. Nejen v této souvislosti se připomíná hrozba stárnoucí Evropy. Diskuse politiků i odborníků v médiích se proto soustřeďují na hledání způsobů, jak zajistit přiměřenou životní úroveň budoucím důchodcům za situace, kdy bude v ČR např. v roce 2100 třetina lidí starších 65 let a důchodový věk 75 let...

Prognózy připomínají, že stárnutí obyvatelstva s sebou zajisté přinese i další, zatím nepoznané změny, např.: nárůst nákladů na léky a zdravotnickou péči nebo preferenci investic s velmi krátkou návratností bez ohledu na dopady v budoucnosti.

Křesťané mohou společnosti v otázce mezigenerační solidarity mnoho nabídnout. Pokud se snaží pronikat do významu (podle katolické tradice) čtvrtého přikázání Desatera, ukazují, že společnosti nepřinese ozdravení pouze vyšší porodnost nebo prodlužování důchodového věku či navyšování úspor na stáří. Pro křesťana by nemělo být překvapením zjištění, že se přikázání nesoustřeďuje jen na dospělé děti, které se mají postarat o svoje rodiče ve stáří, ale vybízí k solidaritě se všemi potřebnými ve společnosti.

Příkázání má dvě části – první část klade nárok na podřízeného: „*Cti svého otce i matku*“, druhá část přináší zaslíbení pro podřízeného: „*Abys dlouho žil v zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.*“ (Ex 20,12)

Původní význam první části je pro křesťanské rodiče a v určitém ohledu i prarodiče velkou výzvou: děti měly prokazovat rodičům úctu jako těm, kteří měli za úkol připomínat slávu i lásku Hospodinovu, učit děti Božímu zákonu a poslouchat Boží slovo. Teprve splnění tohoto úkolu z nich dělalo skutečné rodiče. Proto i ti, kteří vychovávali ve víře, byli zahrnuti pod pojem otec a matka. Písmo svaté považuje za autoritu absolutní Boží vládu, a proto všechna další autorita má svůj původ v Bohu a je určena k tomu, aby mu sloužila.

Příkázání řeší vztahy nejen k rodičům, ale, podle Katechizmu katolické církve, ke všem lidem, kterým k dobru podřízených propůjčil Bůh autoritu (Katechismus katolické církve 2248). Nárok se proto rozšiřuje i na vztahy mezi těmi, kteří nesou za svěřené lidi odpovědnost, a jsou proto nositeli autority, a žáky či podřízenými.

Druhá část příkázání vytváří základ pro sociální učení církve. Nejen že přikazuje dospělým dětem postarat se o svoje rodiče ve stáří, ale vybízí k solidaritě se všemi potřebnými ve společnosti.

Analogicky k poukazu na jednání Boží – Bůh dává zemi, tj. vytváří prostor pro šťastný život – přikazuje rodičům přizpůsobovat svoje chování vůči dětem Božímu chování, tj. sloužit dětem výchovou (Familiaris Consortio 36).

Mnozí rodiče nemají problém svědčit o žité důvěře a vlastní podřízenosti vůči Bohu, ale kvůli množství každodenních úkolů se jim může zdát jako obtížný další úkol nositele autority: vytvářet mezilidské vztahy založené na úctě a radosti ze společenství.

Nejde o další břemeno v podobě nároku „vytvářet kolektiv“, ale o naplňování základní potřeby člověka žít ve vztazích, které utvářejí jeho samotného. Jan Pavel II. ve svém díle *Teologie těla* říká, že popis stvoření Evy nevypráví nic o existenci (problému) prvotní samoty, protože člověk je od počátku „muž a žena“, tedy společenství. Doslova říká, že člověk je „definitivně stvořen jako muž a žena“.

V dalších kapitolách sleduje Bible rozrůstání tohoto společenství. Starozákonní Boží lid očekával s příchodem Mesiáše nastolení Božího království jako dovršení národního společenství podle Božích zaslíbení. Očekával vládu spravedlnosti a hojnosti. Křesťané neočekávají dokonalou pozemskou spravedlnost, ale díky Ježíši Kristu vidí přícházející Boží království v odpuštění hříšníkům, v lásce k bližnímu a v pomoci potřebným. Je možno říct, že do společenství Božího lidu patří ti, kteří vše přijímají od Boha a druhým lidem jsou připraveni v první řadě dávat (srov. Lk 10,30–37). Místo očekávané nové vlády přichází nové společenství. Toto společenství je již zde, protože bylo Kristem založeno a vykoupeno, ale čeká na dovršení. Je výzvou pro každého člověka denně toto společenství hledat a pro ně se rozhodovat.

K zamyšlení v souvislosti s každým dítětem

- Jakou autoritou sloužím svým dětem: dávám přiměřeně věku řád jejich jednání a svědčím o své podřízenosti Bohu?
- Jakou pozornost jako rodiče věnujeme naslouchání (Božímu slovu i potřebám druhých), jak učíme děti empatii, dávání a přijímání?
- Jak jsme schopni úžasu nad Božím jednáním a jestli umíme Boží zásahy očekávat?
- Vychází společenství s Bohem v modlitbě a ve svátostech z přirozeného společenství v rodině a s bližními?

Pro povzbuzení

Z dopisu rodinám

Čl. 10: Rok rodiny, rok mimořádné modlitby rodin, by měl nově a do hloubky vzbudit vědomí tohoto všeho v každé rodině. Jak bohaté biblické podněty by se mohly na této modlitbě zakládat! Ke slovům Písma svatého je zapotřebí stále připojovat *osobní vzpomínku manželů a rodičů* a vzpomínku dětí a vnoučat...

Modlitba je díkůvzdání, Boží chvála, prosba za odpuštění, prosba a vzývání. Každá z těchto forem *modlitby rodiny říká Bohu mnoho*. Má hodně co říci také lidem vzájemným sdílením osob spojených rodinnými vztahy počínaje.

Čl. 13: Rodina má pro civilizaci lásky tak velký význam pro jedinečnou *semknutost a sílu pout*, která se v ní tvoří mezi osobami a generacemi. Přesto však zůstává *zranitelná* a lehce se ocitá v nebezpečích, která oslabují nebo přímo rozbíjejí její jednotu a pevnost. Následkem těchto nebezpečí je, že rodiny přestávají svědčit ve prospěch civilizace lásky, a mohou se dokonce stát její negací, jakýmsi *svědectvím o opaku*. Rozpadnuvší se rodina pak může posilovat určitou formu „anticivilizace“ a ničit projevy lásky v různých oblastech, což má nevyhnutelně dopad na celý život společnosti.

Čl. 15: Čtvrté přikázání desatera se týká rodiny, její vnitřní soudržnosti; dalo by se říci – její solidarity. Ve formulaci přikázání není rodina výslovně zmíněna. Ve skutečnosti se však jedná právě o ni. K vyjádření mezigeneračního společenství *nemohl božský zákonodárce nalézt vhodnější slovo než: „Cti...“* (Ex 20,12). Máme před sebou jiný způsob vyjádření toho, co je rodina. Tato formulace nevyzdvihuje rodinu „uměle“, ale vynáší na světlo její subjektivitu a práva, která z ní vyplývají. Rodina je společenství s mimořádně silnými mezosobními vztahy: mezi manželi, mezi rodiči a dětmi, mezi generacemi. Je to společenství, které musí být zajištěno mimořádným způsobem. A Bůh pro ně nemohl najít lepší záruku než: „Cti!...“

Je mezosobní vztah uvedený ve čtvrtém přikázání jednostranný? Ukládá jen povinnost ctít pouze rodiče? V doslovném smyslu ano. Nepřímo však můžeme mluvit také o „úctě“, *kteřá náleží dětem od rodičů*. „Cti“ znamená: uzněj! To znamená: dej se vést přesvědčivým uznáním osoby, především osoby otce a matky, a potom uznáním osob ostatních členů rodiny. Úcta je postoj založený na nezištnosti. Dalo by se říci, že je to „upřímné darování se jedné osoby osobě druhé“, a v tomto smyslu se shoduje s láskou.

Vyžaduje-li čtvrté přikázání úctu k otci a k matce, vyžaduje ji také k dobru rodiny. Právě proto však klade požadavky i na samotné rodiče. Jakoby rodičům připomínalo: *jednejte tak, aby vaše chování zasluhovalo úctu* (a lásku) vašich dětí! Nenechte zapadnout Boží požadavek úcty, která vám má být vzdávána, do „morálního prázdna“! Jedná se tedy o *vzájemnou úctu*. Přikázání „cti svého otce a svou matku“ nepřímo říká rodičům: ctěte své syny a své dcery. Zaslouhují si to, protože existují, protože jsou takoví, jací jsou: to platí od prvního okamžiku početí. Tím přikázání vyjadřuje vnitřní pouto rodiny a osvětluje základ její vnitřní soudržnosti.

Rodina je subjektem dokonce více než všechny ostatní společenské instituce: víc než národ, stát, společnost a mezinárodní organizace. Zmíněné společnosti, obzvláště národy, požívají takové vlastní subjektivity, jaké se jim dostává od osob a rodin, do nichž patří. Nejsou tyto poznámky jen „teoretické“, formulované za účelem „pozdvihnutí“ rodiny v očích veřejnosti? Ne, jedná se spíše o jiný způsob vyjádření toho, co je rodina. I to lze odvodit ze čtvrtého přikázání. Je to pravda, která si zaslouhuje, abychom na ni upozornili a ji prohloubili: zdůrazňuje totiž význam, jenž má toto přikázání i pro moderní systém *lidských práv*. Příkazy vydané institucemi užívají právnícké výrazy. Zatímco Bůh říká: „cti“. Všechna „lidská

práva“ jsou nakonec křehká a neúčinná, jestliže v jejich základu chybí imperativ: „cti“; jinými slovy, jestliže schází *uznání člověka* z toho prostého důvodu, že je člověk, „tento“ člověk. *Sama práva nestačí.*

Církevní otcové v křesťanské tradici nazývali rodinu „domácí církví“ nebo „malou církví“. Tím měli na mysli civilizaci lásky jako možný systém života a lidského soužití. „Být spolu“ jako rodina, být jedni pro druhé, vytvářet společný prostor, v němž by našel sebezpotvrzení každý člověk jako takový, v němž by našel sebezpotvrzení „tento“ konkrétní člověk. Někdy se jedná o osoby tělesně nebo duševně postižené, jichž se takzvaně „pokroková“ společnost raději zbavuje. Takové společnosti se může podobat i rodina. Stává se jí, když se chvatně zbavuje toho, kdo je starý, postižený znetvořením nebo nemocí. Jedná tak, protože jí schází víra v Boha, *pro něhož „všichni žijí“* (Lk 20,38) a všichni jsou povoláni k plnosti Života. *Ano, civilizace lásky je možná, není to utopie.* Je však možná jen díky trvalému a živému vztahu s „Bohem a Otcem našeho Pána Ježíše Krista, od něhož mají původ všechny rody na nebi i na zemi“ (srov. Ef 3,14–15), od něhož mají původ všechny lidské rodiny.

Modlitba nejstarší generace

Pane, ty víš lépe než já, že den ode dne stárnu a jednoho dne budu starý.

Chraň mne před domněnkou, že musím při každé příležitosti a ke každému tématu něco říci.

Zbav mne velké náruživosti chtít dávat do pořádku záležitosti druhých.

Nauč mě, abych byl uvážlivý a ochotný pomáhat, ale abych přitom nešťoural a neporučnickoval.

Zdá se mi, že je škoda z přemíry moudrosti nerozdávat – ale ty, Pane, víš, že bych si rád udržel pár svých přátel.

Nauč mne, abych dovedl mlčky snášet své nemoci a obtíže. Přibývá jich a chuť hovořit o nich roste rok od roku.

Netroufám si prosit, abys mi dal dar s radostí poslouchat druhé, když líčí své nemoci, ale nauč mě trpělivě je snášet.

Také se neodvažuji prosit o lepší paměť – ale jen o trochu větší skromnost a menší jistotu, když se má paměť neshoduje s jejich pamětí.

Nauč mě té obdivuhodné moudrosti umět se mýlit.

Drž mě, abych byl, jak jen možno, laskavý. Starý morous je korunní dílo d'áblovo.

Nauč mě u jiných odhalovat nečekané schopnosti a dej mi krásný dar, abych se také o nich dovedl zmínit.

Mám vrásky a šedivé vlasy. Nechci si stěžovat, ale tobě, Pane, to říkám – bojím se stáří. Je mi tak, jako bych se musel rozloučit, nemohu zastavit čas. Pociťuji, jak den ze dne ztrácím sílu a přicházím o bývalou krásu.

Byl jsem pyšný na to, že se stále ještě mohu měřit s mladými. Teď cítím a uznávám, že již toho nejsem schopen. Byl bych směšný, kdybych se o to pokoušel.

Ale ty, Pane, říkáš: „Kdo věří ve mne, tomu narostou křídla jako orlovi.“

Dej mému srdci sílu, abych život přijal tak, jak jej ty řídíš. Ne mrzoutsky, ne lítostivě se skleslou náladou, ne jako odcházející, ale jako vděčný a připravený ke všemu, k čemu mě ty ještě povoláš.

A k tomu mi dej všechnu sílu srdce.

Amen.

Modlitbu ve stáří napsal sv. František Saleský

4. Rodina a komunita, v níž rodina žije

Impulz

„Často jsem přemýšlel, co by vám, manželům a manželkám, chtěl povědět Pán Ježíš. Asi by na vás všechny s láskou pohlédl a chtěl by vás potěšit a povzbudit. Možná by řekl:

Blahoslavení jste vy manželé, kteří jste svůj život postavili na Bohu, své manželství jste přijali jako dar i službu sobě navzájem a v tomto postoji vytváříte prostředí lásky, v němž mohou vyrůstat vaše děti.

Blahoslavení jste vy, kteří jste sobecky neodmítli děti a v důvěře jste v nich přijali Boží dar. Stejně tak i vy, kteří jste přijali cizí děti a staráte se o ně jako o vlastní.

Blahoslavení jste vy, kteří jste starost o váš vzájemný vztah, o vaši rodinu a o výchovu dětí nepostavili až za své zaměstnání a záliby.

Blahoslavení jste vy, kteří si dokážete odpouštět i těžká provinění a začínat znovu, protože právě tím jste znamením milosrdného Boha.

Blahoslavení jste vy, kteří jste lásku neoddelili od odpovědnosti a zůstáváte si věrni, protože právě tím svědčíte o absolutní věrnosti Boží.

Blahoslavení jste vy, kteří jako nejsnazší východisko z těžkostí a krizí, které ke každému manželství patří, nevidíte v rozchodu.

Blahoslavení jste vy, kteří jste se neuzavřeli sami v sobě, ale jste zdravě otevřeni vůči světu okolo vás.

Blahoslavení jste, když se vám kvůli zachování vašeho manželského slibu budou ostatní posmívat a považovat vás za hlupáky. Nebojte se, vaši odměnu vám nikdo nevezme.“

Z knihy Mons. Vojtěcha Cikrleho Vy jste sůl země a světlo světa

Křesťanské rodiny mohou slyšet od církve, zde slovy biskupa, který má v rámci České biskupské konference na starosti rodinu, slova uznání, která jinde neuslyší. Důvodů, proč společnost často považuje investice do rodiny za soukromou záležitost jednotlivců nebo i za jakousi samozřejmost, je celá řada. Jedním z nich je i fakt, že jen ten člověk, který odpovídá na volání Boží, může považovat svoje životní rozhodnutí za PO-VOLÁNÍ. Jan Pavel II. ujistil manžele, že povolání k manželství je církví považováno za stejně posvátné jako povolání k zasvěcenému životu, protože „manželství i panenství jsou dva způsoby, jak prožívat jediné tajemství smlouvy mezi Bohem a jeho lidem“ (Familiaris Consortio 16). Obstát v povolání vyžaduje oběť, neboli ochotu překonávat nesnáze v lásce a tak dávat smysl utrpení, které nesnáze působí.

Nepochopení významu vztahu k Bohu v naší společnosti působí nedocenení významu vztahů mezi lidmi a přeceňování hodnoty výkonů. Místem, kde se tento tíživý nedostatek nejzřetelněji projevuje, je rodina. Rozhodnutí pro založení rodiny je pro mladé lidi, zvláště ženy, často spojeno s nárokem odvážné volby mezi nebezpečím ztráty kariérního růstu a mateřstvím. I starší generace někdy nedokáží mladé v jejich rozhodování podepřít a raději schvalují či bezradně přihlížejí ke snaze „nejprve si něco užít“. Mladí rodiče potom odolávají tlaku světa zaměstnanosti, který vnucuje minimalizaci rodičovství.

Rodičovství nepatří do obrazu společensky úspěšného života paradoxně ani pro nezanedbatelné procento křesťanů. Křesťanské rodiny si sice váží mateřství či otcovství, ale i věřící matky zápasí s nedostatkem sebeúcty v období intenzivní péče o děti, tedy v době, kdy jsou tzv. „jen doma“. Mají dojem, že se k ničemu nehodí. Takový postoj se zvláště tíživě projevuje při hledání zaměstnání a s velkou pravděpodobností nepřispívá ke spokojenému manželství. Společnost na reálné nebezpečí ztráty sebeúcty ženy reaguje neustálými útoky na význam péče v rodině tvrzeními o plnohodnotné alternativě v podobě kolektivní nerodičovské péče. Je veliká škoda, pokud křesťané i v tomto ohledu rezignují na výzvu být „sólí země a světlem světa“. Evangelium nabízí rodičům jedinečnou oporu a důvod, proč

považovat mateřství a otcovství za významnou příležitost k osobnímu růstu, když dává do souvislosti službu a osobní identitu pečujícího: „Když jim umyl nohy a oblékl si svůj šat, opět se posadil a řekl jim: „Chápete, co jsem vám učinil? Nazýváte mě Mistrem a Pánem, a máte pravdu: Skutečně jsem. Jestliže tedy já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývat. Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já (Jan 13, 12-15). Pro nás platí, že péčí nezískává tedy jen ten, komu je určena, ale i pečující, který tímto způsobem může prohlubovat vědomí své identity.

Rodinný život přináší řadu otázek, jejichž řešení je velmi individuální. Jde o otázky výchovy dětí, problémy v manželském soužití nebo i o možnosti trávení společného času s rodinou. Již více než dvacet let existují v každé diecézi centra pro rodinu, která nabízejí rozmanité programy. Nejde o nabídku volnočasových aktivit, ale o doprovázení rodiny a jejích jednotlivých členů ve všech fázích života: od příprav na manželství po vzdělávací a duchovní programy pro manžele, rodiče nebo nejstarší generaci. Nezapomíná se ani na ty, kteří prožívají v manželství obtížné situace, jejichž manželství se rozpadlo nebo kteří ovdověli. Programy center pro rodinu jsou otevřeny i nepraktikujícím či nepokřtěným, všem, kteří ctí křesťanské hodnoty. Nabídky center pro rodinu nechtějí vytvářet konkurenci k aktivitám ve farnostech ani nahrazovat kreativitu rodin. Každá rodina ve farnosti je svým způsobem odpovědná za farní společenství a programy center mohou napomáhat tam, kde je potřeba odborníků nebo kde žijí rodiny osamoceny.

Rodina není jen hodna společenské podpory tam, kde si nedokáže pomoci sama, ale měla by být i důležitým politickým činitelem. Ovšem ne sama, ale v součinnosti s ostatními rodinami. Jan Pavel II. se vyjádřil velmi jasně: „Rodiny se musí jako první zasazovat o to, aby státní zákony a nařízení nejen nezkracovaly práva a povinnosti rodiny, nýbrž aby je pozitivně podporovaly a obhajovaly. V tomto smyslu si mají být rodiny stále víc vědomy toho, že v první řadě se musí ony samy chopit iniciativy v oboru takzvané „rodinné politiky“. Mají vzít na sebe odpovědnost za přeměnu společnosti. Jinak budou rodiny první obětí onoho zla, které jim předtím bylo lhostejné.“ (Familiaris Consortio 44)

K tomu, aby se rodina mohla stávat „politickým činitelem“, musí vědět, co společnosti dává a co ke svému životu potřebuje. Vděčnost rodičů za to, čím je obohacují vlastní děti, se nevylučuje s potřebou uznání přínosu práce, kterou v rodině ve prospěch společnosti vykonávají ať formou spravedlivých daňových odpočtů či zápočtu v důchodovém systému. Naplnění potřeby uplatnění v odpovídajícím zaměstnání nesmí jít na úkor času, který je nezbytný pro rodinný život.

Postavením rodiny ve společnosti i podněty pro rodinnou politiku naplňující křesťanské hodnoty se zabývá Národní centrum pro rodinu.

K zamyšlení

- Čím mě obohacuje úsilí, které věnuji rodině?
- V čem jsme jako rodiče pro naše děti nezastupitelní?
- Co jsem se díky práci pro rodinu naučil/naučila?
- Jaké programy centra pro rodinu, které působí v naší diecézi, znám a které mohu využít?
- Co bychom chtěli pro rodiny v našem okolí zlepšit, na čem se může naše rodina podílet?

Pro povzbuzení

Papež František 21. 2. 2014 při zahájení mimořádné konzistoře věnované zvláště rodině

„Hned na počátku dal Stvořitel muži a ženě požehnání, aby byli plodní a rozmnožili se na zemi. Proto rodina představuje ve světě odlesk Boha, který je Jeden v Trojici. (...) Dnes se

rodinou pohrdá, ubližuje se jí a po nás se žádá, abychom uznali, jak je krásné, pravé a dobré tvořit rodinu, být rodinou dnes, jak je to nezbytné pro život světa a budoucnost lidstva. Žádá se po nás, abychom nechali vyvstat skvělý Boží plán s rodinou, pomáhali manželům, aby podle něj žili v radosti, a doprovázeli je v obtížích.“

Dopis rodinám

Čl. 17: Mluvíme-li ve vztahu k rodině o práci, je důležité podtrhnout význam a váhu *pracovní činnosti žen vykonávané v rodinném kruhu*: musí být *plně uznána a doceněna*. „Námaha“ ženy, která poté, co přivedla dítě na svět, se o ně stará, živí ho a stará se o jeho výchovu, zvláště v prvních letech, je tak veliká, že se nemusí obávat srovnání s žádnou profesionální prací. To musí být prohlášeno alespoň se stejným důrazem, s jakým je obhajováno každé jiné právo týkající se práce. Mateřství se pro veškerou námahu, kterou obnáší, musí dostat také ekonomického uznání, alespoň rovnocenného s ohodnocením jiných prací vykonávaných na obživu rodiny v tak delikátní fázi jejího života.

Je zapotřebí opravdu veškerého úsilí, aby rodina dosáhla uznání jako *společnost prvního řádu* a v určitém smyslu společnost „suverénní“! Její „suverenita“ je pro blaho společnosti nezbytná. Každý národ, který je opravdu suverénní a duchovně silný, se skládá ze silných rodin, které si jsou vědomy svého povolání a dějinného poslání. *Rodina stojí ve středu* všech těchto problémů a úkolů: odsunout ji do podřízené a druhotné úlohy a vyloučit ji z postavení, jež jí ve společnosti přísluší, znamená způsobit těžkou škodu skutečnému růstu celé společnosti.

Modlitba

Bože,
od něhož pochází každé otcovství na nebi i na zemi,
Otče,
který jsi Lásky a Život,
učíš,
aby se každá lidská rodina na zemi stala
skrze tvého Syna Ježíše Krista zrozeného z ženy
a skrze Ducha Svatého
pramenem Boží lásky,
skutečným chrámem života a lásky
pro generace, které se neustále obnovují.
Učiň,
aby tvá milost vedla myšlenky i skutky manželů
k dobru jejich rodin i všech rodin na celém světě.
Učiň,
aby mladé generace našly v rodině
silnou podporu pro své lidství
a růst v pravdě a lásce.
Učiň,
aby láska, posílená milostí svátosti manželství,
byla silnější než každá slabost a každá krize,
kterými někdy naše rodiny procházejí.
A konečně, na přímluvu Svaté rodiny z Nazareta dej,
aby církev v rodině a prostřednictvím rodiny
mohla plodně naplnit své poslání
uprostřed všech národů země.
Skrze Krista, našeho Pána,
který je Cesta, Pravda a Život na věky věků.
Amen.

Jan Pavel II.

Příloha:
Dopis papeže Františka všem rodinám

Drahé rodiny,

stojím na prahu vašeho domova, abych s vámi hovořil o jednom setkání, které se, jak známo, bude konat letos v říjnu ve Vatikánu. Jde o mimořádné valné zasedání biskupské synody svolané proto, aby se prodiskutovalo téma „Pastorační výzvy pro rodinu v rámci evangelizace“. Právě dnes je církev povolána hlásat evangelium tím, že čelí i novým pastoračním potřebám, které se týkají rodiny. Do tohoto významného setkání je zapojen celý Boží lid, biskupové, kněží, zasvěcené osoby a věřící laici z místních církví na celém světě. Všichni se na jeho přípravě aktivně podílejí konkrétními připomínkami a nepostradatelným přínosem modliteb. Více než kdy jindy je podpora modlitby nezbytná a důležitá zejména z vaší strany, drahé rodiny. Toto synodní zasedání se totiž bude zvláště věnovat vám, vašemu povolání a poslání v církvi a společnosti, problémům manželství, života rodiny, výchovy dětí a roli rodin v poslání církve. Takže vás prosím, abyste intenzivně prosili Ducha Svatého, aby dal světlo synodním otcům a aby je vedl v jejich náročném úkolu. Jak víte, po tomto mimořádném synodním zasedání bude po roce následovat řádné zasedání, které je pokračováním v tématu rodiny. V této souvislosti se ve Filadelfii v září 2015 uskuteční i Světové setkání rodin. Modleme se tedy všichni společně, aby těmito událostmi církev vykonala opravdovou cestu rozlišování a osvojila si odpovídající pastorační prostředky, aby rodinám pomohla čelit současným výzvám ve světle a síle, vycházejících z evangelia.

Tento dopis vám píšu v den, kdy se slaví svátek Uvedení Páně do chrámu. Evangelista Lukáš vypráví, že Panna Maria a svatý Josef v souladu s Mojžíšovým zákonem přinesli do chrámu dítě, aby je obětovali Hospodinu, a že dva staří lidé, Simeon a Anna, pohnuti Duchem Svatým, jim šli vstříc a poznali v Ježíši Mesiáše (srov. Lk 2,22-38). Simeon ho vzal do náručí a děkoval Bohu, protože konečně „uviděl“ spásu; Anna přes pokročilý věk najde novou sílu a začne všem vyprávět o dítěti. Je to nádherný obraz: mladí rodiče a dvě staré osoby se setkají díky Ježíši. Ježíš opravdu umožňuje setkání a sjednocení generací! On je nevyčerpatelný pramen takové lásky, která překonává každou uzavřenost, osamělost a zármutek. Na vaší rodinné cestě sdílíte mnoho krásných okamžiků: jídlo, odpočinek, domácí práce, zábavu, modlitbu, cestování a poutě, skutky solidarity... Ovšem, chybí-li láska, chybí radost. A tu pravou lásku nám dává Ježíš: nabízí nám své Slovo, které nám poskytuje světlo na naší cestě; dává nám chléb života, který je nám oporou při každodenní námaze na naší cestě.

Drahé rodiny, vaše modlitba za biskupskou synodu bude vzácným pokladem, který obohatí církev. Děkuji vám a prosím vás i o modlitby za mne, abych mohl sloužit Božímu lidu v pravdě a lásce. Ať vás všechny stále provází ochrana blahoslavené Panny Marie a svatého Josefa a pomáhá vám, abyste kráčeli sjednoceni v lásce a vzájemné službě.

Ze srdce prosím o Boží požehnání pro každou rodinu.

Ve Vatikánu 2. února 2014
Slavnost Uvedení Páně do chrámu

FRANTIŠEK